

ANDRZEJ URBAŃSKI

redaktor wydania

Jaki będzie Nowy Rok? Czy za rok będziemy mogli powiedzieć sobie: „Nie zmarnowałem go”? A może będzie to mój ostatni rok... Ja jednak wolę patrzeć na świętych ode mnie. Jeden z nich zapytany, co by zrobił, gdyby dowiedział się, że do końca życia pozostało mu kilka dni, odpowiedział: „Dalej grałbym w piłkę”. Życzę wraz z przyjaciółmi z redakcji, żeby ten Nowy Rok nie był gorszy od poprzedniego. A jeśli będzie lepszy, to tylko należy się cieszyć. Życzę, by z pola widzenia nie ginał nam człowiek, którego mijamy na swojej drodze. ■

ZA TYDZIEŃ

- Czy naprawdę coraz mniej osób PRZYJMUJE KOŁĘDĘ?
- Co ŁĄCZY Radio Gdańsk z Radiem w Toronto
- TEGOROCZNE ŻŁÓBKİ – czy nas czymś zaskoczą?

Fragment listu Metropolity gdańskiego z okazji 80-lecia diecezji

Przywracajmy nadzieję ubogim

Razem z całym Kościołem w Polsce pragniemy podjąć służbę w stosunku do ludzi najbardziej potrzebujących. Tę służbę podejmiemy pod hasłem „Przywracajmy nadzieję ubogim”.

Szczególnym przedmiotem naszej uwagi i troski będą ludzie, którzy oczekują na wskazanie im drogi powrotu do utraconej nadziei. W zasięgu naszej ciepłej dłoni i kochającego serca niech będą ludzie ubodzy materialnie i ubodzy duchowo: zagubieni, pokrzywdzeni, samotni, bezrobotni, dotknięci chorobą alkoholową, narkomanią. Wszyscy oni często tracą nadzieję, którą można przywrócić przez ukazanie im dobroci Boga oraz przez konkretne działania nas wszystkich, takie jak: otaczanie szczególną opieką samotnych i chorych.

Caritas Archidiecezji Gdańskiej to wyjątkowa instytucja.

ANDRZEJ URBAŃSKI

Metropolita gdański abp Tadeusz Gocłowski w czasie homilii podczas Mszy św. sprawowanej w katedrze oliwskiej z okazji jubileuszu diecezji

To szczególna forma obecności Kościoła, która ma za zadanie nieść potrzebującym ewangeliczne przesłanie nadziei. Parafialne i Szkolne Koła Caritas, jałmużna wielkopostna, wigilijne dzieło pomocy dzieciom, letni i zimowy wypoczynek oraz stołówki, świetlice, hospicja czy war-

szaty terapii, to różnorakie, tak bardzo rozwinięte i profesjonalne formy chrześcijańskiej aktywności.

Ufam, że wielką pomocą dla nas w realizacji tego programu w nowym roku liturgicznym będzie głęboko przeżyty Rok Eucharystii, podczas którego mieliśmy okazję przypomnieć sobie i lepiej poznać tajemnicę miłości, jaką Chrystus okazuje nam w każdej Mszy świętej. Ważne jest również to, aby nam towarzyszyło nauczanie Jana Pawła II, który pozostawił nam wzór służby na rzecz ubogich i chorych. Za jego przykładem będziemy nie tylko zdobywać wyobraźnię miłosierdzia, ale wcielać ją w życie.

Niech świętowaniu powstania naszej diecezji towarzyszy gorąca modlitwa, aby czas jubileuszowego dziękczynienia był dla całego Kościoła Gdańskiego wypłynięciem na głębię naszego życia autentycznie ludzkiego i chrześcijańskiego.

ABP TADEUSZ GOCŁOWSKI

TRUDNA I PIĘKNA HISTORIA

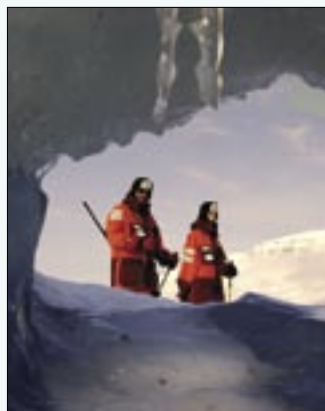
Itak, ponieważ miasto Gdańsk, z przylegającym terytorium, zostało ustanowione w ostatnich czasach jako Wolne Miasto i przez Apostolską Konstytucję „Vixdum Poloniae unitas” terytorium diecezji chełmińskiej, zostało ograniczone do politycznych granic Rzeczypospolitej Polskiej, po rozważnej ocenie, postanowiliśmy uczynić diecezję samodzielną i odłączoną. (...) Dlatego pełnią władzy apostolskiej (...) erygujemy jako odrębną diecezję, która powinna być

Główne uroczystości 80-lecia powstania diecezji gdańskiej odbyły się 18 grudnia w katedrze oliwskiej

nazwana Gdańską i bezpośrednio podległą Stolicy Apostolskiej” – to fragment aktu erekcyjnego Papieża Piusa XI ustanawiającego diecezję. Czas jej powstawania i późniejsze dzieje wcale nie były łatwe.

Więcej na str. IV–V.

Zdobywcy biegunów i marzeń

MARK OSTROWSKI

STYCZEŃ. Po 15 dniach wędrówki w końcu dotarli na biegun południowy. Polarnik Marek Kamiński, niepełnosprawny Janek Mela z Malborka i operator Marek Ostrowski postawili stopę na biegunie w ostatnim dniu 2004 roku. Dzięki determinacji Marka Kamińskiego 17-letni Janek Mela jako pierwszy niepełnosprawny i jednocześnie najmłodszy człowiek, zdobył dwa bieguny w ciągu jednego roku.

Już pełnoletni

LUTY. „Z Ojcem Świętym przez Maryję do Chrystusa” – to zawołanie towarzyszy mężczyznom z KSM od początku. Służba mężczyzn została powołana 28 lutego 1987 r. W jej szeregach wstąpiło wówczas 15 tys. mężczyzn. Głównym jej zadaniem była ochrona Ojca Świętego podczas pielgrzymki do diecezji gdańskiej w 1987 r. KSM Semper Fidelis w archidiecezji gdańskiej działa od 18 lat.

KS. SŁAWOMIR CZAJEJ

Nowy biskup pomocniczy

KWIECIEŃ. 2 kwietnia w bazylice Mariackiej w Gdańsku miała miejsce konsekracja biskupa Ryszarda Kasyny. Zawołaniem biskupa pomocniczego jest zdanie z Drugiego Listu św. Jana (2J 1,3): *W prawdzie i miłości.* Głównym szafarzem święceń był abp Józef Kowalczyk, Nuncjusz Apostolski w Polsce,

a współszafarzami abp Tadeusz Gołowski oraz bp Piotr Libera, sekretarz generalny Konferencji Episkopatu Polski. W listopadzie ks. biskup był po raz pierwszy w swoim życiu z wizytą u papieża Benedykta XVI (*ad limina apostolorum*). Do Rzymu pojechał samochodem.

ANDRZEJ URBANSKI

Śmierć Papieża

KWIECIEŃ. W dniu konsekracji biskupa Ryszarda Kasyny zmarł o godz. 21.37 papież Jan Paweł II. Pamiętamy jego słowa skierowane do nas 11 czerwca w Gdyni: „Morze pozwala lepiej zrozumieć słabość, ograniczoność ludzką i wszechmoc Boga, dostrzec wartość ziemi, potrzebę drugiego człowieka, docenić więź rodzinną i wartość wspólnoty, także wspólnoty parafialnej i środowiska osób bliskich”. W tych dniach wszyscy byliśmy wspólnotą i rodziną.

ANDRZEJ URBANSKI

Święta Tereska w Trójmieście

LIPIEC. Tłumy wiernych, modlitewne wyciszenie, skupienie i atmosfera wyczekiwania na coś niezwykłego – tak było w czasie wizyty św. Tereski w Trójmieście.

Relikwie przybyły do Gdańska. W ciągu doby odwiedziły Sopot i Gdynię – w tamtejszym klasztorze siostr Karmelitanek Bosych odbyło się nocne czuwanie

MARCIN ZEBROWSKI

V Dzień Papieski w Gdańsku

PAŹDZIERNIK. W tym roku Dzień Papieski miał charakter szczególnie. Przypadł na 25. rocznicę Porozumień Sierpniowych. Nauczaniu oraz idei społeczeń-

stwa obywatelskiego poświęconą była konferencja naukowa, podczas której wystąpili min. ks. prof. Paweł Bortkiewicz, o. Maciej Zięba i Vittorio Possenti.

Areopag

LISTOPAD. Już po raz piąty w Gdańsku odbywał się Areopag. W tym roku wybitni przedstawiciele świata nauki i kultury dyskutowali na tematy związane z trzema pojęciami: naturą, nauką i sztuką. Wśród zaproszonych gości był wybitny astrofizyk prof. Aleksander Wolszczan.

80 lat diecezji

GRUDZIEŃ. Główne, choć skromne uroczystości jubileuszowe diecezji odbyły się katedrze oliwskiej. W homilii abp Tadeusz Gołowski przypomniał swoich poprzedników. Miniony czas funkcjonowania diecezji określił jako trudny, ale zarazem piękny.

BISKUPI KOŚCIOŁA GDAŃSKIEGO

Biskup Edward O'Rourke. Urodził się 26 października 1876 r. w Basinie pod Mińskiem. Ukończył politechnikę w Rydze, studiował też prawo i teologię. W 1918 r. został biskupem Rygi. W 1925 r. stanął na czele diecezji gdańskiej. W 1938 r. naciskany przez gdańskich nazistów poprosił o zwolnienie z urzędu. Zmarł 27 czerwca 1943 r. w Rzymie. W 1972 r. sprowadzono jego szczątki do katedry oliwskiej.

Biskup Karol Maria Splett. Urodził się 17 stycznia 1898 r. w Sopocie. Ukończył seminarium w Pelplinie, a także studia doktoranckie w Rzymie. 13 czerwca 1938 r. został biskupem gdańskim. W grudniu 1939 r. został mianowany administratorem diecezji chełmińskiej. W 1946 r. został skazany przez władze PRL na 8 lat więzienia i internowany. W 1956 r. wyjechał do RFN. Zmarł 5 marca 1964 r. w Düsseldorfie.

Orędownicy archidiecezji

Męczennicy za wiarę

„Modłę się za jego przyczyną codziennie. Właściwie moje życie – naznaczone zawałem serca, nowotworem i udarem mózgu – to cud” – mówi Roman Rogaczewski, syn brata błogosławionego księdza Franciszka Rogaczewskiego, męczennika obozu Stutthof.

Stryja poznałem w wieku sześciu lat, w 1937 roku, kiedy byłem w Gdańsku na ślubie siostry mojego ojca Juliana i stryja Romana – mówi. Jego żyjąca siostra Wiktorina Golas (93 lata) napisała w swoich wspomnieniach, że najstarszy brat z ośmiorga rodzeństwa „imponował otoczeniu pilnością w nauce”. Ksiądz Rogaczewski urodził się 23 grudnia 1892 roku w Lipinkach, pow. Świecie. Po uzyskaniu matury w Collegium Marianum w Pelplinie otrzymał święcenia kapłańskie w roku zakończenia I wojny światowej. Jego silny patriotyzm spotkał się z reakcją antypol-

ska nastawionej kapituły fromborskiej wraz z biskupem warszawskim Augustynem Bładau. 7 lipca 1919 roku został zwolniony z parafii w Kętrzynie wraz z zakazem dalszej działalności wśród ludności polskiej.

Droga do męczeństwa

Po krótkim wikariacie w Nowym Mieście Lubawskim trafił 2 kwietnia 1920 r. do kościoła Najświętszego Serca Jezusa we Wrzeszczu. Pierwsze lata pracy w Wolnym Mieście Gdańsku uzmysłowiły ks. Franciszkowi trudną sytuację ludności polskiej, zwłaszcza brak opieki duszpasterskiej w ojczystym języku. Wraz z grupą księży polskich utworzył w tym celu, w 1924 roku, „Ligę Katolicką”. Po utworzeniu diecezji gdańskiej ks. Rogaczewski otrzymał gdańskie obywatelstwo. Później była parafia św. Brygidy, św. Józefa, wreszcie mianowany został przez biskupa Edwarda O'Rourke rektorem, z tytułem proboszcza tytularnego mającego powstać kościoła pw. Chrystu-

sa Króla. Organizował m.in. liczne pielgrzymki. Sam brał udział w kanonizacji św. Andrzeja Boboli w Rzymie, a na przełomie kwietnia i maja 1939 r. wyruszył z 300-osobową grupą Polaków z Gdańska pokłonić się Jasnogórskiej Pani.

O godzinie czwartej nad ranem 1 września 1939 roku na plebanii wpadli gestapowcy. Księdzu Rogaczewskiemu przyłożono pistolet do piersi. Jeden ze świadków z Victoria Schule, gdzie maltretowany był

m.in. ks. Rogaczewski, wspomina: „Do sali wpełchnięto zataczającego się księdza, który zasłonił twarz opuchniętymi, krwawiącymi rękami. Esesmani krzyczeli: »Ten leniwy ksiądz nie potrafi należycie wyczyścić wychodka!«. W celi „zbliżył się do najbardziej skatowanego rodaka (...) ukląkł przy nim i zaczął odmawiać modlitwy”. Najprawdopodobniej został rozstrzelany 11 stycznia 1940 roku w lesie obok obozu.

Ks. SŁAWOMIR CZALEJ

GDAŃSCY MĘCZENNICY

S. Alicja Kotowska, zmartwychwstanka

Urodziła się w 1899 r. w Warszawie. Od 1934 roku dyrektorka gimnazjum w Wejherowie. We wrześniu 1939 roku, kiedy rozpoczęły się aresztowania, rodzice chcieli zorganizować jej ucieczkę. Nie pozostawiła ani siostr, ani powierzonej jej placówki. Rozstrzelana 11 listopada 1939 r. w Piaśnicy.

Ks. Marian Górecki

Urodził się 21 maja 1903 r. w Poznaniu. W 1933 r. skierowany do pracy w diecezji gdańskiej. Był rektorem kaplicy MB Częstochowskiej w Gdańsku Nowym Porcie. Za śpiewanie koled w obozie ukarany pracą przy odśnieżaniu. 21 marca 1940 r. (Wielki Czwartek) przyjął w konspiracji Komunię św. Następnego dnia został rozstrzelany.

Ks. BRONISŁAW KOMOROWSKI

Urodził się 25 maja w Barłoznie k. Starogardu Gdańskiego. Duszpasterz Polonii gdańskiej w kościele św. Stanisława Biskupa Męczennika. Aresztowany 1 września 1939 r., nie uchylił się – w Victoria Schule – „przed ciosami szturmowców”. W Stutthofie czyścił ustępy. Rozstrzelany wraz z ks. Góreckim.

BISKUPI KOŚCIOŁA GDAŃSKIEGO

Biskup Edmund Nowicki. Urodził się 13 września 1900 r. w Trzemesznie. Ukończył seminarium w Poznaniu i studia doktoranckie w Rzymie (prawo kanoniczne). Podczas II wojny światowej był więźniem obozów koncentracyjnych. 7 marca 1964 r. został mianowany biskupem gdańskim. Założył nowe seminarium duchowne. Zmarł 10 marca 1971 roku w Warszawie. Spoczywa w archikatedrze w Oliwie.

Biskup Lech Kaczmarek. Urodził się 13 września 1909 r. w Poznaniu. Studiował teologię w Gnieźnie i Rzymie (doktor filozofii i teologii). Święcenia kapłańskie przyjął w 1936 r. w Poznaniu. 16 listopada 1958 r. został biskupem pomocniczym w Gdańsku. 1 grudnia 1971 r. został biskupem gdańskim. Zmarł 31 lipca 1984 r. w Gdańsku. Jest pochowany w grobowcu biskupów w archikatedrze oliwskiej.

HISTORIA W PIGUŁCE

24 KWIETNIA 1922 R. – Papież Pius XI ustanawia dla terytorium Wolnego Miasta Gdańska administrację apostołską. Administratorem apostołskim zostaje bp Edward O'Rourke.

30 GRUDNIA 1925 R. – Papież Pius XI na terenie Wolnego Miasta Gdańska eryguje diecezję gdańską.

3 STYCZNIA 1926 R. – Dotychczasowy administrator apostołski w Wolnym Mieście Gdańsk zostaje mianowany biskupem gdańskim.

10–12 GRUDNIA 1935 R. – Odbywa się pierwszy synod gdański.

12 CZERWCA 1938 R. – Bp Edward O'Rourke na własną prośbę zostaje zwolniony z urzędu.

13 CZERWCA 1938 R. – Biskupem gdańskim zostaje mianowany sopocianin, bp Karol Maria Splett.

27 CZERWCA 1943 R. – W Rzymie umiera bp Edward O'Rourke.

15 SIERPNI 1945 R. – Administratorem apostołskim diecezji chełmińskiej i gdańskiej zostaje ks. Andrzej Wronka.

29 KWIETNIA 1951 R. – Ordynariuszem koadiutorem zostaje bp Edmund Nowicki. 7 marca 1946 r. bp Nowicki zostaje biskupem gdańskim.

27 PAŹDZIERNIKA 1957 R. – Bp Nowicki powołuje Seminarium Duchowne w Gdańsku Oliwie.

16 LISTOPADA 1958 R. – Bp Lech Kaczmarek zostaje mianowany biskupem pomocniczym diecezji gdańskiej.

80 lat diecezji

Trudna i pię

Niektóre pamiętają rządy Bolesława Chrobrego. Diecezja gdańska nie ma takich wspomnień. Choć, jak mówią niektórzy, 80 lat to czas historii bogatej, trudnej i pięknej jednocześnie.

tekst i zdjęcia
ANDRZEJ URBAŃSKI

Wszyscy, którzy choć trochę interesują się przeszłością, wiedzą, że zanim powstała diecezja gdańska, Stolica Apostolska powołała swojego administratora. Papież Pius XI bullą *Universa Christifidelium cura* erygował diecezję gdańską na terenie Wolnego Miasta Gdańska dopiero 30 grudnia 1925 r. Pierwszym pasterzem gdańskiego Kościoła został Irlandczyk, biskup Edward O'Rourke. Wspólnie ze znawcą tego tematu, ks. Infulatem Stanisławem Bogdanowiczem, zastanawia-

liśmy się, gdzie mogła być siedziba pierwszego administratora apostołskiego. Żeby to sprawdzić, udaliśmy się na ul. Chlebnicką. Dom, w którym mieszkał administrator i który służył mu za biuro, stał najprawdopodobniej w miejscu, w którym dziś znajduje się kamienica z numerem 2. Tuż za placami Dworu Artusa.

W bólach rodzenia

„Powszechna tro- ska o Chrześcijan, która jest naszym obowiązkiem, przynagla Nas, abyśmy erygowali, ilekroć to konieczne, albo wy-

Przy tym biurku pracowali gdańscy biskupi

Na dole **Czasami i biskupi musieli się ograniczać**

maga tego oczywista korzyść, nowe diecezje. (...) I tak ponieważ miasto Gdańsk, z przylegającym terytorium, zostało ustanowione w ostatnich czasach jako Wolne Miasto i poprzez Apostolską Konstytucję *Vixdum Poloniae unitas* terytorium diecezji chełmińskiej zostało ograniczone do politycznych granic Rzeczypospolitej Polskiej, po rozważnej ocenie, postanowiliśmy uczynić diecezją samodzielną i odłączoną. (...) – to fragment aktu erekcyjnego Papieża Piusa XI ustanawiającego die-

cezję. Klimat, w którym tworzyła się nowa historia przez wielu określany jest jako pełen konfliktów i wielkich kompromisów. „To właśnie na-

BISKUPI KOŚCIOŁA GDAŃSKIEGO

Biskup Józef Kazimierz Kluz. Urodził się 17 stycznia 1925 r. W 1951 r. przyjął święcenia kapłańskie w Częstochowie. W 1972 r. został mianowany biskupem pomocniczym w Gdańsku. Zginął 5 grudnia 1982 r. w wypadku samochodowym w drodze powrotnej z wizyty duszpasterskiej. Pochowany został w krypcie biskupów gdańskich w archikatedrze w Gdańsku Oliwie.

Biskup Zygmunt Pawłowicz. Urodził się w 1927 r. w Gdańsku. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1952 r., a biskupem został w 1985 r. Jest doktorem habilitowanym teologii. Specjalizuje się w teologii fundamentalnej i tematyce religiohistorycznej. Zastąpił jako autor wielu książek i publikacji z tego zakresu. Przewodniczył obradom III Synodu Gdańskiego. Obecnie pełni posługę jako biskup senior.

zji gdańskiej

Wielka historia

pięcia pomiędzy katolikami niemieckimi i polskimi wokół przynależności diecezjalnej Wolnego Miasta doprowadziły do utworzenia przez Papieża odrębnej administracji apostolskiej dla katolików gdańskich” – podkreśla ks. dr Alojzy Rotta, historyk.

Ciągle napięcia

Gdy bp O'Rourke został biskupem gdańskim, szybko zabrał się do pracy. Już po pierwszych dziesięciu latach, w których udało się powołać najważniejsze instytucje kościelne, nowe parafie oraz ośrodki duszpasterskie, gdański biskup przeprowadził pierwszy synod diecezjalny. Niestety, problemy wcale nie zniknęły. Jak podkreśla ks. Alojzy Rotta, to wówczas bp O'Rourke zasugerował gdańskiej Polonii wybudowanie własnych świątyń, w których bez ograniczeń mogłyby odbywać się nabożeństwa w języku polskim. „Tym, co jednak najbardziej wyprowadziło z równowagi ówczesne władze, było utworzenie przy tych kościołach polskich parafii personalnych. Ta decyzja ostatecznie spowodowała rezygnację bpa O'Rourke z urzędu biskupiego” – mówi ks. Rotta.

Konspiracja, komuna i ...

Losy i czasy duszpasterzowania kolejnych biskupów były bardzo zróżnicowane. Chyba najbar-

ziej trudna w opisie i ocenie w dalszym ciągu pozostaje postać bpa Karola Marii Spletta. „Tuż po wojnie zostaje skazany przez polskie władze komunistyczne na 8 lat więzienia za opublikowanie antypolskich zarządzeń wydanych przez władze Rzeszy. Jak później wyjaśnia, przesłanką jego działania było ratowanie Polaków, którzy za używanie języka polskiego na ulicy lub w konfesjonale mieli być karani śmiercią”

Ks. S. Bogdanowicz pokazuje miejsce, w którym najprawdopodobniej mieszkał i pracował pierwszy biskup gdański

– opowiada ks. Stanisław Bogdanowicz. Ks. Alojzy Rotta dodaje, że w czasach bpa Spletta było odgórne zarządzenie likwidowania wszelkich przejawów polskości i to we wszystkich kościołach. „On jednak w refektarzu symboli polskości nie wyrzucił. Wiadomo także, iż mimo zakazu spowiadał po polsku” – dodaje ks. Rotta. Wielu, wśród nich także ks. Stanisław Bogdanowicz, uważa, że skazanie biskupa było pokazówką panujących władz komunistycznych.

Biskupi w szkole

„Bp O'Rourke był wyjątkowo zdolnym uczniem i studentem. Miał praktycznie same piątki. Trochę gorzej szło biskupowi Splettowi. Ten na swoim koncie miał oceny dobre i wystarczające” – opowiadał mi ks. Bogdanowicz. Bp Edmund Nowicki był postacią bardzo wykształconą. Był prawnikiem. To dzięki niemu powołane zostało do istnienia w 1957 r. Seminarium Duchowne. Była siedziba biskupów gdańskich jest wyjątkowa ze względu na obecność w tym miejscu podczas pielgrzymki do Gdańska papieża Jana Pawła II. Od tamtego czasu apartamenty biskupie zostały przemianowane na apartamenty papieskie. I tak zostanie już chyba na zawsze. ■

HISTORIA W PIGUŁCE

1962–1965 – Bp E. Nowicki i bp L. Kaczmarek uczestniczą w obradach Soboru Watykańskiego II.

1 GRUDNIA 1971 r. – Bp Lech Kaczmarek zostaje biskupem gdańskim.

28 czerwca 1972 r. – Papież Paweł VI przyłącza diecezję gdańską do metropolii gnieźnieńskiej.

17 KWIEŚNIA 1972 r. – Bp Kazimierz Kluz zostaje biskupem pomocniczym.

1973 r. – II Synod Gdański. 5 grudnia 1982 r. – W wypadku ginie sufragan gdański, bp Kazimierz Kluz.

23 MARCA 1983 r. – Rektor Seminarium Duchownego ks. dr Tadeusz Goćłowski CM zostaje biskupem pomocniczym.

1 SIERPNI 1984 r. – Bp Tadeusz Goćłowski obejmuje funkcję administratora diecezji gdańskiej, a 31 grudnia 1984 r. zostaje biskupem gdańskim.

10 SIERPNI 1985 r. – Bp Zygmunt Pawłowicz zostaje biskupem pomocniczym diecezji gdańskiej.

11–12 CZERWCA 1987 r. – Papież Jan Paweł II po raz pierwszy gości na Wybrzeżu.

5 MARCA 1992 r. – Papież Jan Paweł II ustanawia archidiecezję gdańską w nowych granicach terytorialnych.

5–6 CZERWCA 1999 r. – Jan Paweł II po raz drugi odwiedza Trójmiasto.

2000–2001 r. – III Synod Gdański

24 STYCZNIA 2005 r. – Ks. dr Ryszard Kasyna zostaje biskupem pomocniczym.

BISKUPI KOŚCIOŁA GDAŃSKIEGO

Arcybiskup Tadeusz Gocłowski. Urodził się 16 września 1931 r. w Piskach. Jest doktorem prawa kanonicznego. Studiował na KUL i w Rzymie. Trzykrotnie był rektorem seminarium duchownego w Gdańsku. 23 marca 1983 roku został mianowany biskupem pomocniczym w Gdańsku. 31 grudnia 1984 został biskupem gdańskim, a od 25 marca 1992 jest arcybiskupem metropolitą gdańskim.

Biskup Ryszard Kasyna. Urodził się 28 września 1957 w Nowym Stawie nieopodal Malborka. Ukończył seminarium w Gdańsku. Studiował w Rzymie. Jest doktorem obojga praw oraz adwokatem Roty Rzymskiej. Przewodził Gdańskiemu Trybunałowi Metropolitalnemu. 2 kwietnia 2005 w bazylice Mariackiej w Gdańsku przyjął sakrę biskupią. Pełni obecnie funkcję biskupa pomocniczego w Gdańsku.

80 lat nie tylko diecezji gdańskiej

Wydarzyło się w 1925 roku

Kiedy 30 grudnia 1925 roku ogłaszano decyzję Piusa XI o erygowaniu diecezji gdańskiej, na Wybrzeżu kończył się bardzo bogaty w wydarzenia rok.

Literatura polska straciła wybitnych pisarzy, w Gdyni czuć już było nadchodzący rozkwit ekonomiczny, Sopot przeżywał najazd kuracjuszy, a w Gdańsku – pierwszy raz po ponad 100 latach – mieszkańcy mogli wrzucać listy do polskich skrzynek.

Na pewno dobrze roku 1925 nie wspominają miłośnicy polskiej literatury. To właśnie wtedy zmarli słynni pisarze – Stefan Żeromski i Władysław Reymont. Powody do świętowania mieli z kolei melomani – w 1925 roku zostało powołane Polskie Towarzystwo Muzyczne w Gdańsku. Dodajmy, że pięć lat później właśnie z inicjatywy towarzystwa powstało Polskie Konserwatorium Muzyczne.

Jednak dla mieszkańców Gdańska rok 1925 warty jest zapamiętania także z innych powodów. Był bowiem bardzo ważny dla Poczty Polskiej i Westerplatte – miejsc, które w historii nie tylko naszego regionu zajmują wyjątkowe miejsce.

Skrzynki i żołnierze

Dla mieszkańców Wolnego Miasta Gdańska niezwykle był na pewno dzień 5 stycznia. To właśnie wtedy, idąc rano do pracy, musieli przecierać

ANDRZEJ URBANŃSKI

ze zdumienia oczy, widząc na ulicach śródmieścia skrzynki pocztowe z polskim godłem. Nie było ich w mieście od ponad 100 lat... Co prawda na terenie Gdańska działała od kilku lat Dyrekcja Poczty i Telegrafów RP, ale polskie skrzynki na listy? A do tego na ulice zostali wysłani polscy listonosze...

Niestety, już na drugi dzień na tych samych skrzynkach pojawiły się inne kolory. Polskie godła zostały zamalowane barwami cesarstwa niemieckiego. Rozpoczęła się „wojna” o polskie skrzynki pocztowe – ostatecznie w li-

Westerplatte pozostaje ważnym miejscem nie tylko w historii Pomorza

stopadzie, a więc miesiąc przed erygowaniem diecezji gdańskiej, uznała je Liga Narodów.

Z kolei trzy tygodnie przed oficjalnym ogłoszeniem decyzji Piusa XI Polacy w Gdańsku świętowali przyznanie prawa do wprowadzenia na Westerplatte polskich żołnierzy. Decyzję o możliwości utrzymania wojskowej straży w tym miejscu przyznała Rada Ligi Narodów. Wśród stacjonujących na Westerplatte żołnierzy znalazło się 2 oficerów, 20 podoficerów i 66 szeregowców. Dodajmy, że dwa miesiące wcześniej wyznaczono gra-

nice przyznanego Polsce terenu na Westerplatte. Dokładnie określili je Prezydent Rady Portu i Dróg Wodnych. Było to 60 hektarów.

„Casino” i prąd w Gdyni

Mieszkańcy Gdyni obserwowali w tym czasie rozwój swojego miasta. Jednak rok 1925 był niezwykle nie tylko dla nich, ludzi morza, lecz także dla mieszkańców południa Polski. 10 sierpnia bowiem odplynął z Gdyni na Łotwę statek z pierwszym ładunkiem eksportowego węgla. Gdynia zaczęła być polskim oknem na świat... Zresztą przyłączenie do gminy Gdynia gminy Oksywie wielu historyków określa jako początek procesu powstawania miasta portowego.

To fakty ważne z perspektywy czasu. A z czego w 1925 roku mogli cieszyć się gdynianie? Najważniejszy dla nich był na pewno marzec – wówczas to po raz pierwszy w historii tej osady do domów popłynął prąd. Owcześni gdynianie poznali różnicę między światłem świecy i lampy elektrycznej. Poza tym przy Bulwarze Nadmorskim otwarto restaurację „Casino”. Była to wówczas wizytówka miasta – sala balowa, sale klubowe, restauracja, kawiarnia, cukiernia i taras, na którym mogło w tym samym momencie opalać się około 2 tysięcy osób... Jednym słowem pełen luksus.

MŻ

Matka Teresa została patronką Warsztatów Terapii Zajęciowej w Krzywym Kole

Misjonarka patronuje WTZ

„W tym szczególnym dniu, w którym przyjmujemy imię błogosławionej Matki Teresy z Kalkuty, pragniemy w każdej chwili podążać jej śladami” – obiecały dzieci i młodzież z Krzywego Koła i okolic podczas uroczystego nadania imienia błogosławionej Misjonarki placówce Caritas gdańskiej.

Młodzi ludzie zapewniali również, że będą wprowadzać w codzienne życie przesłanie Matki Teresy, które głosiła i którym kierowała się w swoim działaniu. Uroczystości nadania WTZ w Krzywym Kole imienia tej wyjątkowej postaci przewodniczył biskup Ryszard Kasyna. Obecni byli także proboszczowie pobliskich parafii, których mieszkańcy są podopiecznymi Warsztatów Terapii Zajęciowej i Środowiskowego Domu Opieki. „Istotą życia bł. Matki Teresy było pochylanie się nad każdym potrzebującym, więc i my pragniemy naśladować jej działania i sprawiać, aby każdy napotkany przez nas człowiek czuł się szanowany, akceptowany i przede wszystkim potrzebny. Wszyscy niezmiernie się cieszymy, że mamy taką patronkę” – mówiła

Matka Teresa została patronką Domu; poświęcenia obrazu dokonał bp Ryszard Kasyna

Wśród prac wykonywanych przez podopiecznych domu są ceramika, batiki, tkaniny

podczas spotkania kierownik Domu Elżbieta Kacynel-Rendzio.

Nie ma się czego wstydić

Warsztat Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowy Dom Pomocy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną funkcjonują w Krzywym Kole od końca 1999 roku. Funkcjonują w przepięknym XIX-wiecznym domu podcieniowym. Ich uczestnicy pod okiem wykwalifikowanej kadry terapeutycznej biorą udział w zajęciach, które mają na celu rozwój dojrzałości społecznej i samodzielności życiowej podopiecznych. Obecnie w Domu działa ok. 35 osób, skupionych

w kilku pracowniach: plastycznej, galanterii papierniczej, tkacko-wikliniarskiej, witrażu i gospodarstwa domowego. Jednym z uczestników warsztatów jest Mariusz Kruczek. „Lubię przyjeżdżać do WTZ, mnie się tutaj podoba, fajnie tutaj jest. Są koledzy, koleżanki, można w coś pograć, np. w karty. Ja jestem w pracowni witrażu, robimy tutaj różne rzeczy ze szkła witrażowego. Mamy specjalne okulary i maseczkę” – opowiada Mariusz Kruczek.

ZDOLNA MŁODZIEŻ

Uczestnicy WTZ odnoszą wiele sukcesów. Zdobyli m.in.: Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska za batik „Anioł Henio”, I miejsce na Międzynarodowym Biennale Sztuk Plastycznych w Krakowie, Grand Prix Wojewody Wielkopolskiego z okazji 25. rocznicy pontyfikatu Jana Pawła II, I nagrodę za kartkę świąteczną i wyróżnienie za szopkę bożonarodzeniową, nagrodę w konkursie „Anieli grają” organizowanym przez MTG. Wiele prac prezentowanych jest na wystawach indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą.

Sonda

WIĘCEJ TAKICH DOMÓW

BOGDAN DOMBROWSKI
STAROSTA GDAŃSKI

– Ten dom spełnia wiele funkcji. Od edukacyjnej, przez rehabilitacyjną, a skończywszy na kulturalnej. Na terenach wiejskich wciąż takich placówek brakuje. Warto podkreślić, że inicjatywy podejmowane przez Caritas w powiecie gdańskim związane z zakładaniem i prowadzeniem środowiskowych domów pomocy dla niepełnosprawnych, warsztatów terapii zajęciowej oraz świetlic socjoterapeutycznych dla najmłodszych, wnoszą nowe wartości do życia społeczności lokalnej. Ponadto uczą budowania wzajemnych relacji, integrują środowisko oraz pozwalają patrzeć z nadzieją w przyszłość.

WŁADYSŁAW KANKA

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
POLITYKI SPOŁECZNEJ URZĘDU
WOJEWÓDZKIEGO W GDAŃSKU

– Do niedawna wydawało się, że tego typu ośrodków nie brakuje. W momencie ich tworzenia uzmysłowiliśmy sobie, że potrzeby są ogromne. Praktycznie każda gmina powinna posiadać takie placówki jak ta w Krzywym Kole. Oceniam, że w tej chwili w stosunku do potrzeb, pokryliśmy niecałą połowę mapy Pomorza. Pieniądze na powstawanie kolejnych takich domów są, ale nie jest ich zbyt wiele. Wydaje się, że powinniśmy również bardziej odważnie pokazywać dzieła ludzi uczestniczących w WTZ-ach. Efekt ich pracy jest imponujący.

Archidiecezja gdańska w liczbach

190 parafii i 737 księży

Czy można archidiecezję gdańską opisać liczbami? Oczywiście. Wystarczy dobry kalkulator i garść informacji publikowanych w różnych miejscach. Oto niektóre wyniki obliczeń.

Archidiecezja gdańska ma powierzchnię 2500 kilometrów kwadratowych. Pod tym względem należy do małych wspólnot w Polsce. Licząc od najmniejszej do największej jest

4. w Polsce

Przed nią są tylko diecezja katowicka (2400 kilometrów kwadratowych), gliwicka (2250 kilometrów kwadratowych) i „katedralna” diecezja sosnowiecka (2000 kilometrów kwadratowych). Dla porównania dodajmy, że diecezja koszalińsko-kołobrzeska ma powierzchnię 15 500 kilometrów kwadratowych.

Archidiecezja gdańska przetrwała za to „diecezjalnego kołosa” pod względem liczby wiernych. Według danych, jakie można znaleźć w serwisie „Opoki”, w naszej wspólnocie mieszka o około 100 tysięcy wiernych więcej niż w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Największa pod tym względem, według tego samego źródła, jest diecezja katowicka (około 1,5 miliona wiernych). Z kolei archidiecezja gdańska zajmuje w tej kategorii silne miejsce w środku stawki. Liczy

około 950 tys. wiernych

Z kolei wszystkich osób mieszkających w granicach archidiecezji gdańskiej jest około miliona.

W niedzielnej Mszy świętej średnio uczestniczy około 43,6 procent wiernych. Na modlitwie gromadzą się oni w 190 para-

ZDJĘCIA MARCIN ŻEBROWSKI

fiach, które pogrupowane są w 20 dekanatach, czyli częściach diecezji składających się z kilku lub kilkunastu parafii. Na czele każdego dekanatu stoi dziekan.

Większość parafii znajduje się w miastach – jest ich 115. We wszystkich wspólnotach pracuje 737 kapłanów. Z tego księży diecezjalnych jest 533, a zakonników 204. Na studiach doktoranckich spośród tej „armii” księży przebywa obecnie 12 kapłanów.

Na terenie archidiecezji gdańskiej mieszka 29 kapłanów na emeryturze lub na rencie. Jest 12 kapłanów wojskowych. Dodajmy, że księża w archidiecezji gdańskiej liczą

średnio 43,8 lat.

Nie brakuje także zakonów – 22 wspólnoty męskie mieszka na terenie archidiecezji gdańskiej w 32 domach, z kolei siostry zakonne z 38 wspólnot przebywają w 69 domach.

W archidiecezji gdańskiej pracuje 737 kapłanów. Co roku wyświęceni są nowi. Ks. Jerzy Kownacki w czasie nalożenia rąk podczas sakramentu święceń

W sumie na terenie archidiecezji gdańskiej mieszka i pracuje 240 zakonników i 504 siostry zakonne.

Na terenie archidiecezji gdańskiej znajdują się cztery kapituły – są to zgromadzenia kapłanów, do których powołuje biskup, nadając jednocześnie tytuł kanonika. Największa jest Kapituła Archikatedral-

na Gdańska. Liczy 92 kapłanów. Kapituła Kolegiacka Gdańska składa się z 28, a Gdyńska i Wejherowska z 22 księży każda.

Wśród duchownych trzech nosi godność infułata, czterech prałata honorowego, a 24 prałata Jego Świątobliwości.

W sumie w archidiecezji gdańskiej przypada

1289 wiernych na kapłana.

Na terenie archidiecezji znajduje się kilkanaście sanktuariów. Wśród nich jest Kalwaria Wejherowska, sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Gdańsku Wrzeszczu, sanktuarium św. Wojciecha oraz sanktuarium maryjne i kościelno-narodowe.

Do tej pory na terenie archidiecezji gdańskiej pracowało ośmiu biskupów: biskup Edward graf O'Rourke, biskup Karol Maria Splett, biskup Edmund Nowicki, biskup Lech Kaczmarek, biskup Kazimierz Kluz, a także urzędujący cały czas biskup senior Zygmunt Pawłowicz, biskup Ryszard Kasyna i arcybiskup Tadeusz Gołdowski.

MŻ

Corzystałem m.in. z Informatora i oficjalnej strony internetowej archidiecezji gdańskiej.

Prawie 950 tysięcy wiernych i pół tysiąca siostr zakonnych – to imponująca statystyka

GOŚĆ GDAŃSKI

gdansk@goscniedzielny.pl

Adres redakcji: ul. Cystersów 11, 80-330 Gdańsk
tel./faks 058 554 34 15

Redagują: ks. Sławomir Czaję – dyrektor oddziału,
Andrzej Urbański, Marcin Żebrowski